

از طرفی دولت درصدد بود ذیل انگاره «مظلومیت‌نمایی» و نه از موضع اقتدار، اروپا و سازمان‌های بین‌المللی را واسطه کاهش تحریم‌های آمریکا قرار دهد که به دستاوردی نینجامید؛ چون ترامپ فرصت را برای کشاندن ایران به میز مذاکره غنیمت شمرد و با چنین فرصت‌طلبی که بر سر جان افراد معامله می‌کند، مذاکره راه به جایی نخواهد برد. تنها مسیر پیش روی دولت این است که در پی دریافت تجهیزات پزشکی و دارویی تحریمی و با حفظ ملاحظات، بسته‌های حمایتی از سازمان‌های بین‌المللی باشد تا حقوق ایران استیفا شود و در صورت استکفاف آن‌ها، به محاکمه اخلاقی کشانده شوند.

۵- جمع‌بندی

در تقسیم‌بندی کلی، سیاست داخلی عرصه مشارکت حاکمیت، مردم و گروه‌های سیاسی و نخبگانی است. نخستین هدف بحران‌هایی از جنس کرونا، مشروعیت و کارآمدی نظام سیاسی است؛ یعنی نخست اینکه عملکرد نسبی نظام (در مقایسه با کشورهای دیگر و متناسب با امکانات و محدودیت‌ها) چگونه بوده است و دوم، مردم به این عملکرد چه امتیازی می‌دهند. احساس می‌شود نمودار هر دوی این موارد، هر قدر که جلوتر آمده‌ایم، شیب مثبت‌تری پیدا کرده است و یافته‌های آماری برخی نظرسنجی‌ها هم مؤید همین احساس است. البته منظور این نیست لزوماً فراتر از انتظار عمل شده؛ بلکه به این معناست که کیفیت عملکرد (از بالا به پایین) و میزان رضایتمندی (از پایین به بالا) «روند صعودی» دارد و این از حیث سیاست‌گذاری مهم ارزیابی می‌شود.

برخلاف آمریکا، در ایران جنگ قدرت درنگرفت و حاکمیت نگذاشت دچار آشفتگی سیاسی شویم و برای یک دوره سه‌ماهه، درگیری‌های سیاسی جای خود را به آرامش و ثبات سیاسی داد؛ اما تداوم این وضعیت یعنی آنچه متفکرین سیاسی «گرایش فزاینده به استفاده از وضعیت استثنائی به مثابه سرمشقی نرمال» می‌خوانند، امکان‌پذیر نیست. ایران ۹۹ کانون پویایی‌های سیاسی است؛ مجلس جدید مستقر خواهد شد و نفس تازه‌ای در کالبد مدیریتی کشور خواهد دمید، اصلاح‌طلبان در حال بازسازی گفتمانی و تشکیلاتی خود هستند تا انفعال ۹۸ به ۱۴۰۰ کشیده نشود و جریان انقلابی هم خود را مهیای تکرار پیروزی مجلس در ریاست جمهوری می‌کند.

همراه شوند؛ چراکه دولت و سیستم درمانی را مقصر می‌دانند. در انتخابات اسفند ۹۸ اعتراض این جمعیت متراکم بروز یافت و با یاریگیری مداوم هر از گاهی لایه جدیدی به آن افزوده می‌شود و مستعد جرقه‌ای است تا بار دیگر کشور را به معرکه تنش و درگیری بکشاند. در صورت اتخاذ هر سیاست ریاضتی یا سخت‌گیرانه به منظور کاهش مخارج یا افزایش درآمدهای عمومی دولت، شوراها عالی حاکمیتی باید پیوست امنیتی فوق را به شدت مدنظر قرار دهند.

۴-۴. رویکردها به سیاست خارجی

با این بحران، در حوزه سیاست خارجی امکان و ظرفیت گفتمانی برای مذاکره با آمریکا و غرب پدید خواهد آمد. در این راستا جمهوری اسلامی باید برای نشان دادن مظلومیت ناشی از تحریم‌ها و خوی

سیاسیون رمقی برای کوبیدن بر طبل اختلافات دارند و نه مردم مشتری شنیدن دواها خواهند بود. این روند تا نیمه‌های سال جاری ادامه خواهد یافت و به موازات کمرنگ شدن کرونا، جافتادگان مجلس جدید و افزایش تکاپو برای انتخابات ۱۴۰۰، پاییز و زمستان ۹۹ شاهد تلاطم سیاسی بیشتری در کشور خواهیم بود. شعارهای سیاسی سمت‌وسوی بهبود کیفیت حکمرانی خواهند یافت و موجی از شعارها و برنامه‌ها حول محور نظام تصمیم‌گیری، تجهیز زیرساخت‌ها، تخصیص منابع، مدیریت بحران، شفافیت عملکرد، پاسخگویی مسئولان و نظایر این‌ها در بین نخبگان و سیاسیون مطرح خواهد شد. لازم است چارچوب مفهومی و گفتمانی که با منطق انقلاب اسلامی بخواند و از گرت‌برداری مدل‌های وارداتی توسعه‌ای هم به دور باشد، برای وارد شدن به کارزار پیش رو آماده شود.

۴-۲. دشواره‌های مجلس جدید

تب کرونا یک فضای تنفس سیاسی هم برای دولت به وجود خواهد آورد. تیم رسانه‌ای و عملیات روانی دولت سخت می‌کوشد تا با این بهانه، منتقدانش را با برجسب «ماهی گرفتن از آب گل‌آلود» از میدان به در کند. موضوعی که کار را برای مجلس یازدهم دشوار خواهد کرد. مجلس تازه‌نفس است و با وعده تغییرریل سیاست‌گذاری کشور توانسته رأی مردم را جلب کند، اما همان اول کار با دولتی دست‌وپنجه نرم خواهد کرد که سال پایانی‌اش را می‌گذرانند و صدالبته متأثر از فضای کرونایی به دنبال مماشات و گریز از نظارت جدی است. عادت کردن به وضعیت استثنایی سبب می‌شود عده‌ای فکر کنند یک سال آخر دولت هم صرف کرونا و تکانه‌های اقتصادی آن خواهد شد. امور کشور نباید در کرونا متوقف بماند.

۴-۳. بروز ناامنی

جدی‌ترین تهدید امنیتی در داخل کشور، بروز آشوب‌های اجتماعی در قالب اعتراضات اقتصادی و سیاسی است. با کاهش شدید درآمدهای نفتی و مخارج اضافه‌ای که بحران کرونا به کشور تحمیل کرد، تأمین مالی سال ۹۹ به مراتب دشوارتر خواهد بود. بسیاری از کسب‌وکارها آسیب دیده‌اند و انتظار می‌رود لشکر جدیدی از بیکاران به شمار معترضان آبان ۹۸ افزوده شود که در سناریویی بدبینانه، شاید خانواده‌های برخی قربانیان کرونا هم با آن‌ها

جدی‌ترین تهدید امنیتی در داخل کشور، بروز آشوب‌های اجتماعی در قالب اعتراضات اقتصادی و سیاسی است. با کاهش شدید درآمدهای نفتی و مخارج اضافه‌ای که بحران کرونا به کشور تحمیل کرد، تأمین مالی سال ۹۹ به مراتب دشوارتر خواهد بود.

استکباری آمریکا، در مجامع بین‌المللی از آثار شدید تحریم‌ها بر جان مردم ایران بگوید و طبیعی است بخشی از مردمی که در داخل این صداها به گوششان می‌رسد، خواهان کوتاه آمدن در برابر آمریکا خواهند شد. کاخ سفید هم سوار بر این موج القا خواهد کرد که حکومت ایران لجبازی با آمریکا را به قیمت جان مردمش ادامه می‌دهد. این لفاظی سیاسی بیشتر درباره تحریم‌های اقتصادی گفته می‌شد و اکنون بحران کرونا آن را ملموس‌تر می‌کند.

غرب‌گرایان داخلی با تکیه بر معادله پیش‌گفته، به جامعه خط می‌دهند تا فشار بر نظام افزایش یابد و با بالارفتن هزینه ایستادگی در برابر آمریکایی که بعضی تحلیلگران گمان می‌کنند ترامپ تا ۲۰۲۴ رئیس جمهورش است، بار دیگر دور جدیدی از میل عمومی به مذاکره و توافق با غرب به وجود آید.